

Feiten - thema 3

Inspelen op educatieve behoeften

1. Creatieve activiteiten

Bezig zijn met creatieve activiteiten bevordert zowel een positieve gemoedstoestand en psychologisch welzijn als dat het ook een doeltreffende strategie is voor het reguleren van emoties (Zhao et al., 2022).

2. Belemmeringen voor creativiteit

Belangrijke belemmeringen voor creativiteit zijn: vaste denkpatronen, starre tradities en culturele factoren zoals “sociale invloeden, verwachtingen en de druk om te conformeren” (Davis & Woodward, 2020, p. 44). Ook emotionele factoren zoals stress, faalangst en beperkte middelen (te weinig tijd, geld of informatie) staan creatief denken in de weg (Van Gundy, 1987, geciteerd in Davis & Woodward, 2020).

3. Motivatie leerlingen

Begrijpen waarom iets moet gebeuren, draagt bij aan de motivatie van leerlingen (Siegle & McCoach, 2017).

4. Metacognitieve vaardigheden en intelligentie

Uit onderzoek blijkt dat goed ontwikkelde metacognitieve vaardigheden goed zijn voor 17% van de schoolse prestaties van een leerling, terwijl intelligentie goed is voor ongeveer 10% (Veenman, 2004).

5. Academische versnelling

Internationale onderzoeken naar de effecten van academische versnelling laten zien dat deze effecten positief zijn voor zowel de cognitieve als de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling (Van Weerdenburg, 2023).

6. Instructie

(Hoog)begaafde leerlingen profiteren evenals andere leerlingen van instructie (Vogelaar, 2017).

7. Hoge verwachtingen

Hoge verwachtingen van leraren worden sterk geassocieerd met verbeterde leerresultaten van alle leerlingen, dus ook van leerlingen uit sociaal-economisch achtergestelde groepen (Hattie & Zierer, 2019).

8. Differentiëren

Differentiëren op basis van interesse leidt tot een verhoogde motivatie (Coubergs et al., 2015; Gheysens et al., 2021).

9. Sociaal-emotionele ontwikkeling

(Hoog)begaafde kinderen ontwikkelen zich op emotioneel en sociaal vlak minstens zo adequaat als andere kinderen (Bergold et al., 2021).

10. Moeilijk verstaanbaar gedrag

Moeilijk verstaanbaar gedrag ontstaat doordat begrip van het gedrag ontbreekt. Begrijpen ontstaat vanuit kennis en empathisch luisteren (Covey, 2009).

Tip!

Lees ook de
feiten over
creativiteit op
pagina 3

Verwijzingen

- Bergold, S., Wirthwein, L., & Steinmayr, R. (2020). Similarities and differences between intellectually gifted and average-ability students in school performance, motivation, and subjective well-being. *Gifted Child Quarterly*, 64(4). DOI:10.1177/0016986220932533
- Covey, S. (2009). *Zeven eigenschappen die jou succesvol maken*. Business Contact.
- Coubergs, C., Struyven, K., Gheyssens, E., & Engels, N. (2015). Het BKD-leer-kracht model: binnenklasdifferentiatie realiseren in de klas. *Impuls*, 45(3), 151-159.
- Davis, G. A., & Woodward, J. (2020). *Creativity: Creativity is forever* (6th ed.). Routledge.
- Gheyssens, E., Consuegra, E., Engels, N., & Struyven, K. (2021). Creating inclusive classrooms in primary and secondary schools: From noticing to differentiated practices. *Teaching and Teacher Education*, 100, 103210. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103210>
- Hattie, J., & Zierer, K. (2019). *Visible Learning Insights*. Routledge.
- Siegle, D., & McCoach, B. (2017). Underachievement and the gifted child. In S. Pfeiffer, E. Shaunessy-Dedrick & M. Foley-Nicpon (Eds.), *APA handbook of giftedness and talent*. American Psychological Association.
- Vansteenkiste, M. (2020). *Zelfdeterminatietheorie en gedrag*. Kenniscentrum Potential. Geraadpleegd op 25 april 2025, van <https://kenniscentrumpotential.be/kenniscentrum/detail/zelfdeterminatietheorie-en-gedrag>
- Van Weerdenburg, M., Hoogeveen, L., & Bakx, A. (2023). *Versnellen voor begaafde leerlingen: Positieve effecten op schoolprestaties en sociaal-emotionele ontwikkeling*. In Kenniscentrum Hoogbegaafdheid, Versnellen In het primair en voortgezet onderwijs. <https://nationaltalentcentre.nl/wp-content/uploads/2023/03/Themabrochure-Versnellenmaart2023.pdf>
- Veenman, M. V., Wilhelm, P., & Beishuizen, J. J. (2004). De relatie tussen intellectuele en metacognitieve vaardigheden vanuit een ontwikkelingsperspectief. *Learning and Instruction*, 14(1), 89-109.
- Vogelaar, B. (2017). *Dynamic testing and excellence: unfolding potential* (Doctoral Thesis). Opgehaald via <https://scholarlypublications.universiteitleidenn.nl/access/item%3A2916413/view>
- Zhao, R., Tang, Z., Lu, F., Xing, Q., & Shen, W. (2022). An updated evaluation of the dichotomous link between creativity and mental health. *Frontiers in Psychiatry*, 12, article 781961. doi: 10.3389/fpsy.2021.781961.

Creativiteit

Creativiteit kan aangeleerd en ontwikkeld worden.

Leerlingen kunnen door bewuste instructie en gerichte oefening beter worden in creatief denken (Drapeau, 2014; Fisher & Williams, 2004).

Creativiteit stimuleert diep leren en betrokkenheid.

Leerlingen zijn meer betrokken en leveren meer inspanning bij creatieve activiteiten, wat leidt tot betere prestaties en dieper begrip (Dweck, 2006, zoals aangehaald in Drapeau, 2014; Fisher & Williams, 2004).

Creativiteit vereist bewust onderwijs en expliciete instructie.

Effectieve creatieve lessen ontstaan wanneer leraren expliciet aandacht besteden aan creatieve denkvaardigheden, ze benoemen en systematisch aanleren (Beghetto & Kaufman, 2014).

Creatieve vaardigheden zijn universeel en gelden voor alle vakgebieden.

Creativiteit is niet exclusief voor kunstvakken; het kan en moet worden geïntegreerd in elk vak, van wiskunde tot wetenschap (Drapeau, 2014; Fisher & Williams, 2004).

Om creativiteit te ontwikkelen, hebben leerlingen een veilige en positieve leeromgeving nodig.

Leerlingen moeten zich vrij voelen om ideeën te delen zonder angst voor kritiek of fouten (Hattie, 2011; Pianta, zoals geciteerd in Drapeau, 2014).

Creativiteit vereist zowel divergente als convergente denkvaardigheden.

Leerlingen genereren eerst diverse en nieuwe ideeën (divergent denken) en selecteren vervolgens de beste oplossing (convergent denken) (Kaufman & Lan, 2012; Torrance, 1987).

Creativiteit vereist ruimte voor experiment en innovatie binnen het curriculum.

Overvolle en sterk gestandaardiseerde curricula beperken creatief denken; ruimte maken voor projecten en interdisciplinair leren stimuleert creativiteit (Drapeau, 2014; Robinson & Koshy, zoals geciteerd in Fisher & Williams, 2004).

Creatief onderwijs vereist moed en risico's nemen van leraren.

Leraren moeten durven af te wijken van standaardmethodes en leerlingen uitdagen met open en onvoorspelbare taken (Drapeau, 2014; Fisher & Williams, 2004).

Verwijzingen

- Beghetto, R. A., & Kaufman, J. C. (2014). Classroom contexts for creativity. *High Ability Studies*, 25(1), 53-69.
- Drapeau, P. (2014). Sparking student creativity: *Practical ways to promote innovative thinking and problem solving*. ASCD.
- Fisher, R., & Williams, M. (Eds.). (2004). Unlocking creativity: *Teaching across the curriculum*. David Fulton Publishers.
- Hattie, J. (2011). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.
- Kaufman, J. C., & Lan, L. (2012). Creativity and divergent thinking: A task-specific approach. In J. C. Kaufman & R. J. Sternberg (Eds.), *The Cambridge Handbook of Creativity* (pp. 212-231). Cambridge University Press.
- Lewrick, M., Link, P., & Leifer, L. J. (2018). *The design thinking playbook: Mindful digital transformation of teams, products, services, businesses and ecosystems*. John Wiley & Sons.
- NACCCE (National Advisory Committee on Creative and Cultural Education). (1999). *All our futures: Creativity, culture and education*. Department for Education and Employment.
- Ofsted. (2002). *Creativity: Find it, promote it!*. Office for Standards in Education.
- Pianta, R. C. (2011). *Teaching children well: New evidence-based approaches to teacher professional development and training*. Corwin Press.
- Robinson, K., & Koshy, V. (2004). Creativity and education: Redefining the relationship. In R. Fisher & M. Williams (Eds.), *Unlocking Creativity: Teaching Across the Curriculum* (pp. 5-14). David Fulton Publishers.
- Runco, M. A. (2017). *Creativity: Theories and themes: Research, development, and practice* (2nd ed.). Academic Press.
- Torrance, E. P. (1987). Teaching for creativity. In S. G. Isaksen (Ed.), *Frontiers of Creativity Research: Beyond the Basics* (pp. 189-215). Bearly Limited.
- Wilson, J., & Wing Jan, L. (2009). *Smart thinking: A programme for developing thinking skills in 7 to 12 year olds*. Routledge.